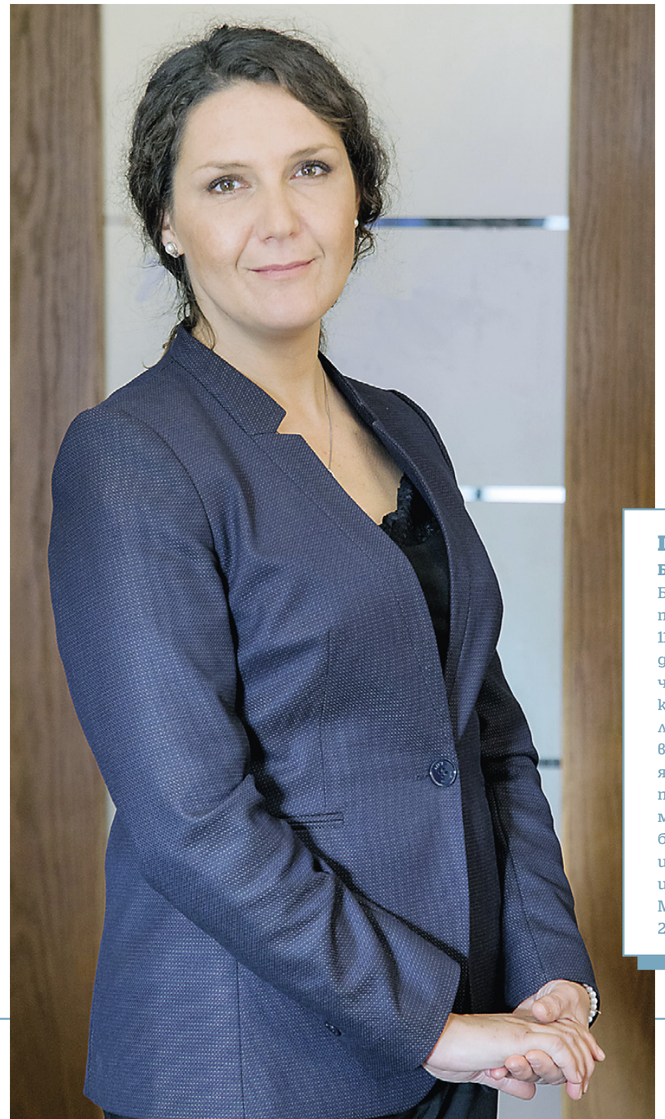
Боряна Маринкова,
изпълнителен директор на Българската асоциация за развитие на паралелна търговия с лекарства (БАРПТЛ)

Дистрибуторите да могат да осъществяват бърз внос от Европа през пандемията

България трябва да остане солидарна, за да бъде ЕС отворен към нас

През 2019 г. платформата ни за сигнали за лекарства спечели първа награда в категорията си в конкурса на „Капитал“ за иновации и добри практики в здравния сектор. Само година по-късно нейната значимост се доказа отново. Създадохме платформата, на първо място, за да бъдем в помощ при казуси и затруднения в достъпа до лекарства и, на второ, за да изследваме причините за проблемите и така да предлагаме работещи решения на компетентните органи. Не претендираме за изчерпателност, защото получаваме, разглеждаме и решаваме индивидуални човешки казуси. Проучваме всеки сигнал и търсим решение близо до пациента, когато това е възможно, но ги изследваме и търсим индивидуалното решение.

ПРОФИЛ

Боряна МАРИНКОВА е изпълнителен директор на Българската асоциация за развитие на паралелна търговия с лекарства (БАРПТЛ) от 2017 година. Има 11 години опит като маркетинг директор на „Токуда болница“ от самото откриване на най-голямата частна болница в България в управлението на комуникациите и стратегическото развитие на лечебното заведение. През 2011 - 2016 отговаря и за връзките с обществеността и взаимоотношенията със заинтересованите страни на Националното сдружение на частните болници. Завършила е магистратура по маркетинг в УНСС през 2004 след бакалавърска програма по икономика на масмедиите отново в УНСС. Преминала е две сертификационни програми в BEIED - Professional Marketing Management и Professional Executive Management през 2015.

Какви са причините за сигналите в платформата ни?

- **27%** са за лекарства с временни затруднения във вноса, основно поради производствени причини
- **19%** от сигналите са за лекарства, чиито внос и продажби у нас са били преустановени основно поради икономически и маркетингови причини
- **15%** са за неразрешени у нас продукти
- **3%** са сигналите за болнични продукти, които не се отпускат в аптеки за пациенти
- При **35%** става дума за логистични казуси, при които ние успяваме да съдействаме с помощта на търговци на едро и дребно и да открием наличности в близост до пациента.

Успявали сме да бъдем в полза не само при индивидуални проблеми. Например от вашата медия получихме сигнал тази година за липсващо лекарство за рак на гърдата. Оказа се, че има преустановени доставки и невъзможност за внос от притежателя на разрешението за употреба. Късметът в случая беше, че наш член разполагаше с вече издадено разрешение за паралелен внос и доставени и преопаковани количества. В рамките на шест дни бяха направени доставки до аптечната мрежа в страната. В момента например чрез паралелен внос се допълват доставките на няколко антимикробни препарата, включени в протокола за COVID.

Негативни примери обаче също има, ще дам само два: регистрирахме дълготрайно прекъсване на вноса на един от имуносупресорите през 2019 и лекарство за подагра през тази година. Независимо от усилията ни и желанието да осигурим количества от Европа това не стана възможно поради липса на законов регламент, за който от четири години апелираме.

Лекарства – икономически бегълци

Над 2000 са дерегистрираните лекарства в периода 2014 – 2020 година по данни на ИАЛ. През 2019 г. по желание на притежателите на разрешения за употреба са прекратени 287 разрешения за употреба на лекарствени продукти.

Опитвайки се да бъдем конструктивни и още по-полезни, търсим начини да се опростят процедурите, по които се осъществява вносът. От 2016 г. внасяме своите предложения при всяко отваряне на Закона за лекарствените продукти в хуманната медицина, но, уви, засега нямаме развитие както по предложенията ни за облекчен внос, така и за вноса на лекарства, изтеглени от България по икономически причини.

Последните седмици горещата тема са нискомолекулярните хепарини – имахме сигнали и успяхме да съдействаме чрез търговци на едро и дребно. Проверихме чрез нашите партньори в Европа и знаем, че от някои държави можем да внесем определено количество. Към момента обаче това не е възможно да се направи, защото законът не го позволява. Тук не говорим за стандартен паралелен внос, защото при него процедурите отнемат над 120 дни в идеалния случай, а това са цели четири месеца.

Забраните за износ на лекарства не са решение

Решението е в солидарността. Солидарността между икономиките, държавите членки и убеждението за взаимопомощ в Европа от всички политици и органи на публичната власт. В тесния смисъл солидарност означава, че когато една страна изпитва затруднения, друга или цялата общност ще е отворена, за да предложи решение.

Указанията на Европейската комисия са недвусмислени:

Ръководство за управление на границите за защита на здравето и осигуряване на наличност на съществени стоки и услуги на ЕК от 16 март 2020 година:

„Държавите членки трябва да запазят свободното движение на всички стоки и най-вече да гарантират веригата на доставки на съществени продукти като лекарства, медицинско оборудване... Не трябва да има ограничения, наложени върху движението на стоки в единния пазар, особено когато те са свързани със здравето...“[1]

Ръководство за оптималното и рационално снабдяване с лекарства на ЕК от 8 април 2020 година:

„Очаква се държавите членки да защитават общественото здраве в дух на европейска солидарност. Затова е критично важно да премахнат забраните за износ на лекарства в рамките на вътрешния пазар. Забраните за износ са в ущърб на европейски пациенти и не трябва да се разглеждат като възможност.“[2]

Забраната от какъвто и да е вид е проблем, защото чрез забрани и вдигнати бариери не можем да осигурим това, което не е внесено. Ако България се затвори, откъде ще очакваме да дойдат лекарствените продукти, на които разчитаме? Смятаме ли, че изолацията е решение?

Решението е извън стандартното мислене и рутините преди кризата. Това, което е необходимо според нас, е възможност за спешен, извънреден внос по време на извънредната ситуация, което да позволи на публичната администрация, на министъра на здравеопазването, със свой изричен акт да възложи моменталното решаване на възникнали проблеми в лекарствоснабдяването чрез спешни доставки само и единствено по време на извънредното положение от търговците на едро. Този режим да е различен от процедурите по паралелен внос или внос извън ситуация на криза. Ние имаме предложения, които сме внесли преди пандемията при последните няколко промени на ЗЛПХМ. Трябва да се търсят решения, а не да се вдигат бариери – това е нашият апел.

И задавам риторичните въпроси: На кого пречи и защо вече 4 години не се приема възможността за бърз внос от търговците на едро, когато притежателите на разрешения за употреба изпитват трудности?

Защо не се разрешава България да има допълнителна помощ за доставки на лекарства, когато това е възможно и има стопански субекти, готови да го направят?

Извънреден внос

Нашето предложение за извънреден внос или спешен внос по време на криза може да се счита за проактивна мярка на тази, при която министърът може да забранява със своя заповед износа. Нека тогава със своя заповед да може и да го разрешава за определени лекарства. Тук говорим за лекарства, които вече ги има в България – те са на същия производител, но не са налични дали поради свръхпотребление и заради страха на хората или по други причини. Говорим за същите лекарства, със същите активни вещества и със същата лекарствена форма, единствено в някои случаи с различен размер на опаковката. Този кризисен внос би могъл да се разрешава в рамките на дни и - подчертавам - не по процедурите за паралелен внос по получаване на регистрация и утвърждаване на цена, за което са необходими минимум 120 дни. А ако искаме да сме адекватни на ситуацията, са ни необходими светкавични решения. Нека всеки, който иска, има експертизата и може да помогне, да може го направи.

Отново ще се върна съм солидарността. Тя е дар за държави като България, които са малки, но са част от голям и силен отбор, какъвто е Европейският съюз. Нека българския пациент да имат достъп до паневропейския пазар, на който, когато една държава страда от липса, продуктът може да се набави от друг в рамките на голямата 500-милионна европейска общност.

1 https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/european-agenda-migration/20200316_covid-19-guidelines-for-border-management.pdf
2 https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/communication-commission-guidelines-optimal-rational-supply-medicines-avoid.pdf